

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»
Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Черкаський національний університет ім.Б.Хмельницького**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРІ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
V Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

4 листопада 2022 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі : збірник тез доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 4 листопада 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.І.Бондар (гол.ред.) та ін. – Мукачєво : МДУ, 2022. – 319 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №9 від «21» листопада 2022 р.)**

Рецензенти:

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

ЗМІСТ
РОЗДІЛ 1

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

<i>Михайло Барко</i>	11
РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ УЧНІВ У ДРУГОМУ КЛАСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
<i>Наталія Башавець, Ірина Баранова</i>	14
ВПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	
<i>Любов Біган, Маріанна Горват</i>	18
АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ІДЕЙ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ДИСКУРСІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
<i>Любомир Брижак</i>	23
ЗМІСТ ТЕРМІНОПОНЯТТЯ «НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»	
<i>Мирослава Газдик</i>	26
ЗНАЧИМІСТЬ ПРАКТИЧНО-ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТА У СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ ДО МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
<i>Любов Дольнікова</i>	31
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТРАКТУВАННЯ ВІДМІННОСТЕЙ ПРОЦЕСІВ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ ТА ОПАНУВАННЯ ВМІНЬ	
<i>Федір Загура, Наталія Муқан</i>	34
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»	
<i>Людмила Керенович, Марія Кузьма-Качур,</i>	37
СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА СПОСТЕРЕЖЛИВІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНІ КАТЕГОРІЇ	
<i>Мирослава Кохан, Марія Кузьма-Качур,</i>	40
САМОКОНТРОЛЬ ТА ЕТАПИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
<i>Крістіан Луца</i>	42
РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Аліна Мотря, Наталія Лалак</i>	45
ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	
<i>Діана Синичка, Маріанна Горват</i>	50
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
<i>Іванна Скоблей, Марія Кузьма-Качур</i>	55
ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: СУТНІСНА	

ХАРАКТЕРИСТИКА

РОЗДІЛ 2 НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

<i>Олена Бобирєва</i>	58
МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ФОРМУВАННІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	
<i>Тімеа Гонак, Марія Кузьма-Качур</i>	62
МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
<i>Наталка Лібак</i>	64
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
<i>Катерина Мовчан, Ніколетта-Єлізавета Будяненко</i>	67
БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА	
<i>Діана Олексій, Любов Фенчак</i>	69
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ	
<i>Володимир Орбан</i>	72
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЦИФРОВИХ СИСТЕМ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	
<i>Ганна Побірченк, Олександра Побірченко</i>	77
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З МАТЕМАТИКИ В ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТАХ	
<i>Марія Фенчак, Любов Фенчак</i>	79
ОНЛАЙН – ПАРТНЕРСТВО З БАТЬКАМИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОСТІ	
<i>Артем Чуйков, Тетяна Курінна</i>	83
ВІРТУАЛЬНА ДОШКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Юліанна Юхта</i>	88
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ	
<i>Михайло Яцура</i>	91
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА	

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ
СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

<i>Сергій Пішун</i>	95
АКСЮЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК ВЕКТОР У РЕАЛІЗАЦІЇ	
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	

РОЗДІЛ 4

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КОМПЕТЕНТНІСНОГО
ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

<i>Тетяна Атрощенко, Оксана Попович</i>	97
ХАРАКТЕРИСТИКА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК	
ІНДИКАТОРА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ	
ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
<i>Олена Добош</i>	101
ДИСЦИПЛІНА «МЕТОДИЧНА РОБОТА В ЗАКЛАДАХ	
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ	
ФАХІВЦІВ ЗДО	
<i>Галина Гудачок</i>	104
ФОРМУВАННЯ ПРОГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	
<i>Наталія Ільканич, Мирослава Томашевська</i>	106
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ	
ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
<i>Вікторія Качмар, Надія Брижак</i>	109
ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	
<i>Антоніна Микуліна</i>	112
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО САМОСТІЙНОЮ	
РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ	
<i>Андрея Молнар-Чатлош</i>	117
ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	
У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УГОРЩИНИ	
<i>Ілона Фегер, Мирослава Томашевська</i>	120
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	
МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИШОЇ ОСВІТИ	
<i>Оксана Фенцик</i>	125
АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ	
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	
<i>Оксана Фенцик, Зореслава Станинець</i>	128
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО	
ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ	

У ПОЧАТКОВІ ШКОЛІ: УКРАЇНСЬКА

<i>Сергій Юшин</i>	132
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЙОГО КАР'ЄРНИХ ПРАГНЕНЬ	
РОЗДІЛ 5	
ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
<i>Доменіка Кирлик</i>	137
ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	
<i>Катерина Резнікова</i>	139
ЛІТЕРАТУРНА САМООСВІТА: ЧИТАННЯ ЯК ВИХОВАННЯ ДУХОВНОСТІ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА БАЗОВОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ	
<i>Людмила Ющик</i>	142
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	
РОЗДІЛ 6	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	
<i>Христина Барна</i>	146
ВИКОРИСТАННЯ АРТИКУЛЯЦІЙНОЇ ГІМНАСТИКИ У ПОДОЛАННІ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ	
<i>Клавдія Джеджерера, Оксана Грищенко</i>	149
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ	
<i>Вікторія Іванова, Вікторія Деяк</i>	153
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО РОЗУМІННЯ ТА ТЛУМАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	
<i>Вікторія Іванова, Тетяна Муха</i>	156
ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	
<i>Оксана Кас'яненко, Вікторія Данчо, Юлія Ладжун</i>	161
ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ЯК ПРОБЛЕМА ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ	
<i>Оксана Кас'яненко, Єлена Одошевська</i>	165
ФОРМУВАННЯ У СУСПІЛЬСТВА ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ОСІБ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ	

ПОТРЕБАМИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Оксана Кас'яненко, Жужанна Товт</i>	168
РОЗВИТОК ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ПОЕТИЧНОГО СЛОВА	
<i>Антоніна Микуліна, Даша Паренко</i>	172
ВПЛИВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА НА ОБРАЗОТВОРЧУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДОШКІЛЬНИКІВ	
<i>Антоніна Микуліна, Мар'яна Шуберт</i>	176
МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ВИТИНАНКОЮ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Катерина Михайлова, Надія Волошин</i>	180
МОНІТОРИНГ СФОРМОВАНOSTI ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ	
<i>Вікторія Пеняк, Наталія Лалак</i>	184
ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Олена Пинзеник</i>	189
ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Надія Русин, Анна Штраус</i>	195
ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ МОРАЛЬНИХ ВІДНОСИН У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Надія Русин, Наталія Сігеті</i>	201
МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ДОЗВІЛЛЯ З РОДИНАМИ ДОШКІЛЬНИКІВ	
<i>Надія Русин, Яна Арделан</i>	204
ІНТЕРАКТИВНІ ІГРИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УЯВЛЕНЬ	
<i>Черепаня Наталія, Вінер Мирослава</i>	207
ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ІГОР У РОЗВИТКУ ДОПИТЛИВОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Наталія Черепаня, Світлана Власюк</i>	211
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ АДАПТАЦІЇ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗДО	
<i>Наталія Черепаня, Бобрушкко Наталія</i>	216
АПЛІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ РУК ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
РОЗДІЛ 7	
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ	
<i>Тетяна Гичка, Маріанна Швардак</i>	220
АЛГОРИТМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	
<i>Яна Далекорій, Маріанна Швардак</i>	222
ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО	

КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Андрея Йокоб 224
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Катерина Клованич, Маріанна Швардак 227
ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІННОВАЦІЙНОГО
УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

Наталія Лалак, Станіслав Пуга 229
ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА ЗЗСО

Тетяна Фоменко, Маріанна Швардак 234
ІННОВАЦІЇ ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

РОЗДІЛ 8

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Інна Гафинець 237
ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПИТАНЬ
РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ В УКРАЇНІ (ПОЧ. ХХІ СТОЛІТТЯ)

Беата Гейдер 241
СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНУ
ДІЯЛЬНІСТЬ О.Я. САВЧЕНКО

Христина Пушкаш 245
ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ БЛАГОДІЙНИХ ТОВАРИСТВ ТА
ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАКАРПАТТІ ПЕРШОЇ
ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Сабіна Шкріба 250
ЗНАЧУЩІСТЬ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ У ДОСЛІДЖЕННЯХ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПЕРСОНАЛІЙ

РОЗДІЛ 9

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Тамара Бондар 254
ДОШКІЛЬНА ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ В УКРАЇНІ

Кристина Михайлович 259
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ІНТЕГРАЦІЯ» В ПЕДАГОГІЧНОМУ
ДИСКУРСІ УГОРЩИНИ

Єлена Одошевська, Оксана Фенцик 262
ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ: СУТНІСТЬ
ПРОБЛЕМИ

УДК 373.2.091.2-047.36:373.2.016:502/504(043.2)

Катерина Михайлова,
старший викладач кафедри
дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет
Надія Волошин,
старший викладач кафедри
дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет

МОНІТОРИНГ СФОРМОВАНOSTI ПРИРОДНИЧО- ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ

На сучасному етапі пріоритетом є спрямування освітнього процесу ЗДО на реалізацію БКДО та освітніх програм, актуальними є питання, пов'язані з організацією системи моніторингу якості дошкільної освіти, зокрема - розвитку життєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Вивчення сформованості природничо-екологічної компетентності у дітей дошкільного віку - одне з важливих завдань сучасного ЗДО, адже у БКДО велика увага приділяється ознайомленню дошкільників з природним довкіллям.

Природничо-екологічна компетентність - це здатність дитини до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її законів та формується у просторі пізнавальної, дослідницької, трудової, ігрової діяльності [1.с.12].

Дитина дошкільного віку повинна бути обізнана з природним середовищем планети Земля та Всесвітом як цілісним організмом, у якому взаємодіють повітря, вода, Груню, рослини, тварин, люди, Сонце, Місяць тощо; усвідомлювати їх значення для діяльності людини, для себе, сприймати природу як цінність, виокремлювати позитивний і негативний вплив людської діяльності на стан природи, довільно регулювати власну поведінку в природі. Вона повинна усвідомлювати себе частиною великого світу природи; знати про залежність власного здоров'я, настрою, активності

від стану природи, її розмаїття і краси; виявляти інтерес, бажання та посильні уміння щодо природоохоронних дій; знати про необхідність дотримання людиною правил доцільного природокористування, чистоти природного довкілля, заощадливого використання природних багатств, використання води, електричної та теплової енергії в побуті; прикладати зусилля зі збереження, догляду та захисту природного довкілля.

Для виявлення засвоєння дітьми знань, умінь та навичок застосовують моніторингове дослідження, важливість використання якого підкреслюється видатними сучасними українськими науковцями Катериною Крутій, Аллою Богуш та практичними працівниками ЗДО.

Моніторинг - це засіб контролю за освітнім процесом, форма організації збору, зберігання, оброблення та розповсюдження інформації про діяльність педагогічного колективу ЗДО, що забезпечує безперервне стеження за станом освітньої роботи і прогнозування розвитку дошкільної освіти [2, с.8].

Основним документом, який регламентує проведення моніторингу у дошкільній галузі є наказ Міністерства освіти і науки України, завдяки якому педагог може з'ясувати, чи у правильному напрямі здійснює освітній процес, і вчасно внести потрібні корективи.

Головною **метою** моніторингу є вивчення стану реалізації завдань БКДО, стану організації освітнього процесу в ЗДО, отримати оперативну інформацію про реальний стан та тенденції змін об'єкта діагностування для корекції педагогічного процесу.

Завдання моніторингового дослідження:

- виявити якість практичної реалізації завдань БКДО;
- дослідити рівень засвоєння програмового матеріалу згідно вимог БКДО ;
- провести порівняльний аналіз відповідності результатів освітньої діяльності вимогам Державних стандартів дошкільної освіти;
- використання методик спеціально адаптованих до конкретних

ситуацій і умов [2. с.10].

Суб'єктами освітнього процесу є діти.

Об'єктами моніторингу є:

- інформація про учасників освітнього процесу;
- навчально-методичне, матеріально-технічне, нормативно-правове забезпечення освітнього процесу;
- результати освітнього процесу (навчально-пізнавальної, творчої, ігрової діяльності тощо) [2.с. 12].

Для проведення моніторингу підбираються відповідні методики дослідження, проводиться робота протягом певного періоду і визначаються результати у кожній віковій групі за всіма освітніми напрямками.

Нами разом з працівниками ЗДО № 2 міста Мукачево було проведено невелике дослідження. За допомогою моніторингу ми визначали по кожній віковій групі рівень сформованості у дітей природничо-екологічної компетентності. Так, за підсумками контрольних зрізів, у середньому по ЗДО високий рівень складає 16,8%, достатній - 36,2%, середній - 35,2%, низький - 11,8%. Слід відмітити, що у даному ЗДО створено всі умови для ознайомлення дітей з природою згідно програмових вимог: кімната природи, дендрарій, великий акваріум, куточок, де живуть представники тваринного світу, квітники, куточок лісу, саду, луку, ділянка для вирощування культурних рослин тощо.

Використання моніторингу допомогло з усієї кількості обстежених дітей визначити кількість їх з високим, достатнім, середнім рівнем та кількість дітей на шляху до успіху. Одержані результати допомогли вихователям накреслити подальшу роботу з дітьми. Для проведення такого моніторингу нами було використано різні методики, зокрема дидактичні ігри: «Назви предмети», «Коли це буває», «Оціни вчинок» та інші. Так наприклад, дитині показували картинки, на яких зображено, як хлопчик з рогатки стріляє у пташок, дівчинка поливає квіти, хлопчик тягне за хвіст kota, дівчинка вивішує шпаківню та інші. Дитина повинна була

охарактеризувати вчинки дітей, обґрунтувати свою відповідь. Таким чином ми визначали наявність у дітей бережливого ставлення до природи, рослинного, тваринного світу, розуміння взаємозв'язку між рослинним та тваринним світом, живою та неживою природою тощо.

На основі аналізу знань дітей певної вікової групи вихователі планували подальшу роботу, використовуючи різні форми, методи та прийоми роботи з дошкільнятами, враховуючи їх вікові та індивідуальні можливості, наявність знань, умінь та навичок. Так, наприклад у старшій групі для поглиблення знань про Всесвіт було проведено заняття «Політ у космос», проводили бесіди, показували дітям ілюстрації, вивчати вірші, давали можливість самостійно зобразити на малюнку про власне бачення Всесвіту тощо. З метою поглиблення знань про весняні квіти провели заняття «Весняний квітковий ярмарок», прочитати поетичні та художні твори про весняні квіти, провели спостереження на клумбах, побували на екскурсії у парку, на лісовій галявині, послушали музичні твори тощо. Проводили заняття на тему «Свійські тварини», під час якого поглибити знання дітей про свійські тварини, їх спосіб життя, користь, яку вони приносять людям, як доглядати за ними тощо.

На основі проведеного моніторингу вихователі дізнавалися про рівень сформованості природничо-екологічної компетентності кожної дитини зокрема, що допомогло їм спланувати індивідуальну роботу з дітьми, поговорити з батьками, провести з ними консультації, надати рекомендації як поглибити знання дітей про природу у повсякденному житті, як формувати у дошкільнят екологічну культуру, залучати їх до збереження природних багатств, створення прекрасного в природі власними руками тощо.

Як бачимо, проведення моніторингу у ЗДО має важливе значення для подальшого формування природничо-екологічної компетентності. Педагогічна діагностика дозволяє вихователям надавати кожній дитині індивідуальну допомогу, визначити доречні методи роботи, своєчасно

вносити корективи в освітній процес та показати позитивну динаміку розвитку кожної дитини зокрема.

Отже, моніторинг у системі дошкільної освіти - це спеціально організоване, цільове, системне спостереження за якістю дошкільної освіти, що дозволяє відстежувати відхилення від державних освітніх стандартів, так і рівень задоволення освітніх потреб населення.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. — К., 2021. - 37с.
2. Швайка Л.А. Педагогічний моніторинг у ДНЗ - Х. ВГ «Основа», 2017.- 192с. - (Серія «ДНЗ. Вихователю»).

УДК 373.2.015.31:615.85.7

Вікторія Пеняк,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Мукачівський державний університет
Наталія Лалак,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Початок ХХІ століття характеризується небувалим прогресом науки і техніки, розвитком новітніх інформаційних технологій, а разом з тим і суспільними труднощами в адаптації до них, збільшенням тривоги та невпевненості у завтрашньому дні через провадження воєнного стану в Україні. Як наслідок цих незворотних змін в житті людей - стреси, дискомфорт, вигорання, емоційні переживання, невпевненість у власних силах, страх за своє майбутнє та майбутнє підростаючого покоління. Водночас значний негативний вплив опромінює саме дитячу психіку. Тому для збереження морально-духовного світу дитини актуальним постає питання формування емоційної стійкості дошкільників, що потребує пошуку, розробки та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>